

EXCURSIÓ À REIXACH

24 FEBRER 1878.

Reunits en la estació del ferrocarril, á Moncada, lo President Sr. Fiter, los Srs. Ambrós (Ramon), Bertran y Bori, Amenedo y l' infrascrit, donárem per comensada la excursió, dirigintnos envers Sant Pere de Reixach, que, destacantse, ab son airós campanar, en mitj de fresch paisatge, sobre un turó de la Malesa, passat lo xafagós y assoleyat sorreral del Besós, s' ovira desde tot lo Vallés fins dels mes allunyats llochs.

Abans de pujar la montanya 'ns detinguérem en una bella casa de camp, nomenada can Fontanet que, més que una masía, apar un palau ab sas góticas finestras y las bonas proporcions generals del edifici; en la fatxada s' ostenta l' escut d' una familia catalana que, segons novas recullidas en la excursió á Vilafranca, no es altre que 'l de la familia Fontanals.

La iglesia de Reixach, ara sufragánea de Sta. Engracia de Moncada, cap particularitat ofereix en conjunt, arquitectónicamente considerada; no obstant, l' arqueólech

podrà veure en lo que avuy es sagristia, una d' aquellas petites capellas que alsáren los segles x y xi, y ahont la senzillesa sublima 'l eór. La altura total té próximament 15 palms, l' ábside es semicircular, indicant lo total una incomplerta creu llatina. En la primera capella lateral, á la dreta del altar major, hi ha magníficament conservada una imatge bizantina del segle xi, que á ben segur seria la que tenia la primitiva capella.

Alguns altars laterals tenen pinturas no despreciables, encara que bastant mutiladas. La trona té bonas pinturas del segle xiv, representant la del dosser lo martiri d' un sant, essent apreciable per la diversitat de vestuari d' aquella época; los demás assumptos representats son lo Calvari y un Sant Miquel.

De la meteixa época es una taula, ó mes ben dit tres fragments units, de remarcable mérit artístich á la vegada que arqueològich, la que formaria part del antich retaulle. Lo titular de la iglesia, que está en lo centre, té detalls á la perfecció, essent sobremanera notable la ben acabada y expressiva testa, de vigorós colorit; llástima d' esser destruidas las duas figuras agenolladas á sos costats, puix per lo que 'n resta pot ben apreciarse lo molt interés que pera la indumentaria tindrian. Los altres dos fragments representan: l' un Sant Pere lliurat de la presó per l' àngel y l' altre la *institució de la iglesia*, apreciable tant per lo ben acabat de sa composició, com per certs detalls interessants.

Quasi amagat per una paret y al bell costat de la escala del chor resta un bonich sepulcre gòtich, també del segle xiv, desprenentse de sa inscripció que allí reposa Na Almanda de Reixach. Alsada la pesada tapa, vegérem dos

calaveras en perfet estat de conservació, marcant ben senyaladament correspondre á la época del sepulcre.

Pujárem al cim del campanar pera disfrutar de sa perspectiva, igualment que pera investigar si alguna cosa podia interessarnos, vegentne ab satisfacció, en un dels fines-trals, un senzill aparato de ferro pera tocar las campanas desde la rectoría, que es curiós en extrem, y á ben segur deu esser enginy d' algun rector d' aquella iglesia.

Acabada la investigació de Reixach, nos dirigirem envers la cova de Na Guilleuma, prop las ruinas del histórich castell de Moncada, entrant per segona volta en la boca «d' aquell monstre soterrat, que semblava volia engolirnos,» com tant bé havia dit En Marsal Ambrós en la acta de la primera excursió á n' aquella fonda cova. Si bé la primera volta baixárem fins á cercar lo fi, no ho férem així aquesta, puix faltats de llums suficients, era vana temeritat intentarho; per lo tant, nos concretárem á la contemplació dels fantástichs efectes que la diferenta colocació de la llum produheix en aquellas bellas crestallisacions de tant variadas formas.

Per fi, ben á pesar nostre, deixárem aquell lloch que tant impressiona al entrarhi y del que tan agradable n' es la contemplació interior, y allí no lluny férem bona trovalla de balas de pedrer pera 'l naixent museo.

Lo sol ja anava á la posta quan tornárem envers Barcelona.

EUDALT CANIBELL.